

STADSARKITEKT I DANMARKS FEMTESTØRSTE BY

Fra planlægning til design: Roskilde Festivalens arealer er minutiøst planlagt og visuelt designet af arkitekten Jes Vagnby. Han tegner i store træk det meste af festivalen fra masterplanen til indretningen af pladser, møbler, belysning og skilte. Af Laura Stamer og Rikke Kirstine Larsen

Roskilde Festivalens arealer er minutiøst planlagt og gennemdesignede.

I en tid, hvor professionen 'stadsarkitekt' regnes for et truet embede, har Roskilde Festivalen forstået, hvor meget de konkrete rammer betyder – og tilknyttet en specialist, der godt kunne betegnes som stadsarkitekt for festivalbyen.

Manden er arkitekt Jes Vagnby. Han tegner i store træk festivalen fra master-

de forskellige scener, som andre – ofte kunstnere – tager sig af. Med andre ord er det Jes, der designer hele rummet mellem scenerne, og selv kalder han sig tilrettelægger af festivalens fysiske rammer, som publikum fylder til bristepunktet år efter år – for at lytte til musik, ligge udstrakte foran deres telte, shoppe på servicecentre eller fx udføre halsbrækkende tricks på skateboardbanen.

“Roskilde Festivalen kan ikke bare læne sig tilbage i den tro, at musikken kan bære det hele; det er vigtigt, at festivalen hele tiden fornyr sig, og at de fysiske rammer også lever op til tidens tone.”

planen til indretningen af pladser, møbler, belysning og skilte. Reelt er det eneste, Jes ikke har været inde over på designsiden,

Jes Vagnby har arbejdet for Roskilde Festivalen i næsten tyve år. De første ti på en restaurant bag Arena-teltet, og indimellem

Jes Vagnby tegner det meste på festivalen, lige fra Mødestedets flere etager høje struktur til de røde siddeanordninger og skiltningen.

de hektiske madlavningsvagter var han ude på pladsen for at deltage i festlighederne. Det var her, han opdagede, at festivalen i høj grad havde fejl og mangler på det fysiske, æstetiske plan. De eneste gode 'byrum', Jes så, var de tilfældigt opståede lommer. Derfor gik han til festivalens ledelse og inviterede dem på en arkitektonisk gåtur, hvor gode og mindre velfungerende steder på pladsen blev udpeget, og siden den dag har Jes været fast festivalarkitekt.

Første år, Vagnby Arkitekter var involveret i festivalens planlægning, var i 2000. Her blev skabt et nyt teknologisk område, mens det i de senere år i højere grad har drejet sig om at få campingområdet opgraderet til samme niveau som resten af festivalen. Det skal ses i kølvandet på Roskilde Festivalens ambition om at være en 4+4 festival, hvor de første fire dage på campingområdet vægtes lige så højt som selve musikoplevelsen. Festivalen har indset vigtigheden af, at den fungerer som en by, der også skal byde på ordentlige boligforhold. Godt nok bor folk i telte, men det er med til at gøre de otte dage på festivalen til en uforglemmelig, ubesværet oplevelse i særklasse, hvis man også har mu-

lighed for at tage et bad, oplade sin mobil og fx grille sine pølser.

Som Jes udtrykker det, kan festivalen ikke læne sig tilbage i den tro, at musikken

“Teltene er ikke anbragt i et planlægningsmæssigt kaos, men derimod indrettet efter hovedveje og gyder, defineret af forskellige kvarterer med hver deres identitet og agora eller opholdstov. Det er et af Jes' tiltag. Han så behovet for rum på campingpladsen, der kunne knytte de camperende sammen i grupper.”

kan bære det hele; det er vigtigt, at festivalen hele tiden fornyr sig, og at de fysiske rammer også lever op til tidens tone.

Den internationale storby

Når festen i Roskilde er på sit højeste, er der over 100.000 mennesker samlet, og det gør dyrskuepladsen til Danmarks femtestørste by. Det er med andre ord ikke nogen lille landsby, vi snakker om her. Nej, vi taler storby med blandede nationaliteter, biograf, hospital, supermarked, barer, madboder, sportsfaciliteter, kunst og ikke mindst: musik. Har man været til stede på markerne, når portene søndag morgen åbnes til camping, vil man have set ikke bare et rasende kapløb om gode

'byggegrunde', men også en hel teltby rejse sig på blot få timer.

Teltene er ikke anbragt i et planlægningsmæssigt kaos, men derimod indret-

tet efter hovedveje og gyder, defineret i forskellige kvarterer med hver deres identitet og agora (opholdstov, red). Det er et af Jes' tiltag. Han så behovet for rum på campingpladsen, der kunne knytte de camperende sammen i grupper. Samtidig er der brug for lokale brugsfaciliteter som vand, el, toiletter og aflåste opbevaringsbokse. Løsningen er agoraerne, der er blevet afprøvet med stor succes de sidste to år.

At torvene er kommet til, afspejler Jes' og festivalens lyst til at udfordre pladsen som midlertidig by. Festivalens kontemporære urbanitet er en enestående chance for eksperimenter, fordi evt. fejl jo fjernes igen efter en uge – en mulighed, vi ikke ser

BLÅ BOG: JES VAGNBY

Jes Vagnby har været ansvarlig for den fysiske planlægning af Roskilde Festival siden 2000. Derudover har han, i festivalens regi, tegnet den permanente skateboardpark ved Roskilde Dyrskueplads.

Han er uddannet fra Arkitektskolen Aarhus i 1998, og startede i 1994 egen tegnestue. Hans opgaver spænder fra enfamiliehuse til ejendomsrenovering, fra udstillingsvirksomhed til identitetsstrategier.

Derudover har Jes Vagnby udgivet børnebogen "Haroun og det arabiske hus". Dette er første bog i en serie af 12, som formidler kulturelle forskelle gennem arkitektur til børn.

Jes Vagnby er medindehaver af firmaet Framework, som arbejder med organisationsudvikling og har desuden været bestyrelsesformand på Krabbesholm Højskole.

Er netop blevet tilknyttet Socialdemokratiets nye udviklingsgruppe omhandlende kulturpolitik.

i den permanente by. Lysten til at lege med festivalens rum er stor, men samtidig understreger Jes Avnby, at man også bør give publikum ro og genkendelighed – så festivalen behøver absolut ikke at vende vrangen ud på sig selv hvert år.

Rummet mellem scenerne

Når Jes tegner en konkret plads til festivalen, er det først og fremmest ud fra sikkerhed, cirkulation og funktionalitet. Der skal rent logistisk tages hensyn til de 50-70.000 mennesker, der er plads til under en koncert på Orange Scene, og det er essentielt, at rummet defineres konkret. I tilfældet Orange Scene findes en træærke på den vestlige side, en tribune bagtil og en facaderække mod øst. Fremskudt 10-15 meter fra facaden har Jes placeret en række lamper, som identificerer selve lytteområdet.

“I det øjeblik rummet er afgrænset præcist, og publikum kommer hen mod sce-

“Lyset har en klar flertydig funktion på Roskilde Festivalen. Lyset viser vej, skaber rum og stemning, og vi designer selv lamper specifikt til festivalen, som kan løse den opgave.”

nen – ind i rummet for at høre koncerten – oplever de, at nu er de ankommet. Hvis vi ikke havde defineret rummet, ville folk fortsætte med at trække fremad for at komme op, for at være med til koncerten, og det giver sikkerhedsmæssige problemer”, fortæller Jes.

Og det er ikke kun på Orange Scene, at budskabet om rummets udstrækning er vigtig; Jes Vagnby arbejder konsekvent med rumlig afgrænsning gennem hele festivalens planlægning. Grænser er trukket i et utal af rum og pladser fordelt over hele området, for hos ‘Stadsarkitekten’ er rummets karakter af betydning for helhedsoplevelsen. Han tilstræber, at festivalen opleves som differentierede rum, og nævner New York som forbillede:

“Når man går fra SoHo til Chinatown eller Little Italy, så skifter karakteren, når du går over gaden. Du får en helt anden oplevelse. Når du går fra Pavillon-scenen og over til Odeon-området, så skulle du gerne kunne mærke et lignende skift.”

Lyset og mørke

Jes tilstræber ved hjælp af lys og leg med pladsens rammer – hegn og overdækning – at give publikum forskellige oplevelser om henholdsvis dagen og natten:

“Vi har hvert år forskellige lysskulpturer i meget varierende størrelser og virkningsgrader, som har indvirkning på, at pladsen skifter fra noget skulpturelt om dagen til dragende lys om natten. Lyset har en klar flertydig funktion – det viser vej, skaber rum og stemning, og vi designer

selv lamper specifikt til festivalen, som kan løse den opgave”, siger Jes.

Lys og mørke er i det hele taget en vigtig del af festivalens stemningsvokabular. Det er også grunden til, at Jes har fået alle hegn malet sorte. Nogen synes, de sorte hegn virker hårde, men det giver en neutral ramme. Sort er diskret, definerer rummene og overlader om dagen alt regnbuefarvet liv til publikum. Om natten går de sorte hegn i ét med mørket og forsvinder, men de er døgnnet rundt med til at tegne festens rammer, så man føler sig tryk. Man kan læne sig op ad dem og derfra forstå rummets vertikale afgrænsning. Derudover har Jes tegnet en 600 m² stor sejloverdækning, som indrammer horisontalt mod solen. Sejlet har et vældigt, skulpturelt udtryk – og en psykologisk effekt. Det skærmer for sol og regn, men det giver også tryk, når man sætter sig ind under det. Sejloverdækningen markerer et klart stemningsskift i kraft af sin intimitet sat op mod den nærliggende Orange Scenes store skala.

Mennesker mødes

Flerfunktionaliteten går igen i Jes’ indretning af “Mødestedet”.

Tidligere var der bare en meget høj pæl, hvor man hang opslag og aftalte at mødes. Nu er Mødestedet en rumlig konstruktion i flere niveauer, hvorfra man kan overskue pladsen, holde en pause eller måske nyde en dans. Mødestedet vil også fungere som

Ved Orange Scene har Jes Vagnby placeret en række lamper, som definerer lytteområdet.

infocafé for årets humanitære tema, som er *Act against Slavery* ved Folkekirkens Nødhjælp, og det hele begynder torsdag aften, hvor der åbnes med en performance, skabt af koreografen Mathilde Mørk, hvor 20 dansere vil udfolde sig i, under og omkring Mødestedets struktur.

Møbler og grafisk design

I den mindre skala har Vagnby Arkitekter bla tegnet 'siddeinventar', hvor den enkelte kan søge ly og beskyttelse under Roskilde Festivalen. Siddeanordningerne fungerer som støttepunkter; de er mindre end et rum men større end et møbel, og det gør det muligt at melde sig lidt ud, få et pusterum.

Ja, selv navne på steder og scener har Jes Vagnby har været med til at bestemme eller redesigne:

“Grøn Scene vidste vi jo allesammen – altså os gamle – hvor var. Men de nye festivalgæster kan ikke se nogen sammenhæng, når de skal finde fx Grøn, som før var et blåt telt, der nu er blevet gråt. Vi opfatter os selv som en international festival, så derfor vil vi også gerne bruge internationale stednavne, og vi har samtidig ændret skiltningen, så der er kommet et sammenhængende grafisk udtryk på Roskilde Festivalen. Fx er skiltene ud for scenerne stjålne bogstaver, taget fra publikationer fra 1920'erne. Uden at ændre dem har vi forstørret dem op og lagt dem ind i en nutidig ramme.”

Roskilde '06/'07

Roskilde Festival '06 er tæt på at åbne. Op mod 70.000 betalende gæster er klar til en uge i musikken tegn sammen med de ca. 30.000, der arbejder på festivalen – deriblandt Jes Vagnby, der vil være på job alle festivalens otte døgn for at holde skarpt designerøje med, hvilke rum der fungerer godt, hvor folk foretrækker at sidde, hvor lange køer, der er foran toiletterne, og hvordan hele cirkulationen på festivalpladsen i det hele taget forløber. Og dermed er festivalens stadsarkitekt allerede i fuld gang med planlægningen af Roskilde Festival '07...

Rikke Kirstine Larsen er arkitekt maa fra Kunstakademiets Arkitektskole, 2004, og har derudover kandidatgrader fra Seattle og London. Hun er medstifter af arbejdsfællesskabet Femmes Regionales. www.femmesregionales.com

Laura Stamer er arkitekt maa fra Kunstakademiets Arkitektskole, 2004. Har startet eget firma, Stamers Kontor, og løser opgaver som fotograf og arkitekt. Hun samarbejder bla med lysdesigner Jesper Kongshaug på projekter om arkitektonisk belysning. www.laurastamer.dk

ROSKILDE FESTIVAL '06

Roskilde Festival kører i år på 36. sæson. Camping-området åbner d. 25. juni kl. 08.00, mens festivalpladsen først lukker portene op torsdag d. 29. juni. Festivalen forventer et salg på 70.000 billetter, og derudover vil 30.000 arbejde på festivalområdet.

Hovednavne på festivalen: Bob Dylan, The Strokes, Scissor Sisters, Morrissey, Franz Ferdinand, Guns N' Roses m.fl.

Film: Ud over koncertfilm er der bla snigpremiere på Michael Winterbottoms kontroversielle "Vejen til Guantanamo".

En billet til at se alle de 160 bands, og ikke mindst Jes Vagnbys festivaldesign, koster 1.350 kr. for alle dage. En søndagsbillet koster derimod kun 550 kr. Vær desuden opmærksom på, at om søndagen kan folk over 60 komme gratis ind.

Billetter kan købes på BilletNet.

Se navnene på de forskellige bands og læs mere på: www.roskilde-festival.dk

Til venstre: En 600 m² stor sejloverdækning skærmer for sol og regn, og giver samtidig tryghed og intimitet, når man sidder inde under den.

Til højre: Tidligere var Mødestedet bare en meget høj pæl, nu er det en skulpturel, rumlig konstruktion med flere funktioner.